

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

a) Choose the correct alternative (Any-8)

8

1. Traditional Hindu society was divided into _____ Varnas based on occupation of an individual.
(three / four / five)
2. The followers of _____ follow the preaching of Lord Mahavira.
(Sikhism / Jainism / Islam)
3. _____ is an established system of classifying groups based on caste, economic status, etc.
(Social stratification / Demography / Diversity)
4. _____ disabilities are those disabilities that are acquired before birth.
(Perinatal / Postnatal/ Prenatal)
5. _____ refers to loyalty of people to a particular area within a State or country, usually characterized by common culture and language or historical and social background
(Regionalism / Secularism/ Casteism)
6. The _____ guaranteed equal access in several spheres such as the legal process education and public employment.
(Directive Principles / Fundamental Rights / Preamble)
7. The word _____ means equal respect for all religions.
(Sovereign, Secular, Socialist,)
8. _____ justice gives universal adult franchise, equal opportunity to all citizens and protection to minority.
(Social, Economic, Political)

9. The _____ government enjoys greater degree of autonomy in decision- making.

(Union, State, Local)

10. _____ is formed according to the 74th constitutional amendment.

(Nagar Parishad, Nagar Panchayat, Panchayati Raj)

B. State whether the following statements are True or False (Any-7)

7

1. Nivrutti Marg consists of developing detachment from materialistic things of the world.
2. The holy book of Christians is Mahayana.
3. In estate system, the clergy performed religious duties.
4. India is the sixth largest country by area in the world.
5. The underdeveloped regions in India are neglected and are treated as refugee regions.
6. Due to secularism there are conflicts between the upper castes and the lower castes.
7. The 12th Schedule of the Constitution deals with the Municipalities.
8. President is nominal head of the state.
9. Municipal Commissioner is the Chief Executive Officer of the city.
10. The President of Zilla Parishad has a term of two and half years.

Q.2

- a. What is village? Explain the regional variation in India according to rural characteristics.

15

OR

- b. What are the different causes and effects of female foeticide ? Suggest remedial measures.

Q.3

- a. What is casteism? How casteism is highly responsible to intergroup conflicts?

15

OR

- b. Discuss regionalism as a cause of inter-group conflict and suggest measures to resolve conflicts that arise due to regionalism in India.

Q.4 a. Discuss the various features of the Indian Constitution. **15**

OR

b. Explain the concept of urban local self-government. Discuss the Constitution (74th Amendment) Act, 1992.

Q.5 a. Explain in detail about the role of Indian woman in the field of politics. **15**

OR

b. Write short notes on (Any-3)

1. Linguistic diversity in India
2. Problem of disability.
3. Ways to achieve Communal harmony
4. Significance of the Preamble
5. Regional political party

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ.योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८)

१. पारंपारिक हिंदू समाज हा व्यक्तीच्या व्यवसायावर आधारित _____ वर्णांमध्ये विभागलेला होता.
(तीन, चार, पाच)
२. _____ धर्माचे अनुयायी भगवान महावीरांच्या उपदेशाचे अनुसरण करतात.
(शीख धर्म, जैन धर्म, इस्लाम)
३. _____ ही जाती व आर्थिक परिस्थितीवर आधारित गटांचे वर्गीकरण करणारी स्थापित प्रणाली आहे.
(सामाजिक स्तरीकरण, लोकसंख्या शास्त्र, विविधता)
४. _____ विकलांगता अपंगत्व हे बाळाच्या /जन्माआधीच(मातेच्या गर्भात) निर्माण होते.
(प्रसूतिपूर्व, प्रसवोत्तर, जन्मपूर्व)
५. _____ म्हणजे समान संस्कृती आणि भाषा किंवा ऐतिहासिक व सामाजिक पार्श्वभूमी असलेल्या एका राज्यात किंवा देशातील एखाद्या विशिष्ट क्षेत्राशी असलेल्या लोकांच्या निष्ठेचा संदर्भ.
(प्रादेशिकता / धर्मनिरपेक्षता / जातीवाद)
- ६ मुळे _____ कायदेशीर प्रक्रिया, शिक्षण, सार्वजनिक रोजगार या सारख्या अनेक क्षेत्रात समान संधीची हमी दिली जाते.
(मार्गदर्शक तत्त्वे/ मूलभूत हक्क/ प्रस्तावना)
७. _____ या शब्दाचा अर्थ सर्व धर्मांबद्दल समान आदर बाळगणे असा आहे .
(सार्वभौम, धर्मनिरपेक्ष, समाजवादी)
८. _____ हा न्याय सर्व प्रौढ व्यक्तींना मताधिकार, सर्व नागरिकांना समान संधी आणि अल्पसंख्याकांना संरक्षण देते.
(सामाजिक, आर्थिक, राजकीय)
९. निर्णय घेताना _____ सरकार मोठ्या प्रमाणात स्वायत्ततेचा आनंद घेत आहे.
(केंद्र), राज्य, स्थानिक)
१०. ७४ व्या घटना दुरुस्ती नुसार _____ बनवले गेले आहे.
(नगर परिषद), नगर पंचायत, पंचायती राज)

ब. खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा. (कोणतेही ७)

१. निवृत्तीमार्ग स्वीकारल्या मूळे जगातील भौतिक वादी गोष्टी पासून लांब जाण्याचा समावेश होतो.

२. महायान हा ख्रिश्चनांचा पवित्रधर्म ग्रंथ आहे.
३. इस्टेट सिस्टम (संपदा रचना) मध्ये धर्मगुरू हे धार्मिक कर्तव्य बजावत असतात.
४. जगात क्षेत्रफळा नुसार भारत हा सहाव्या क्रमांकाचा देश आहे.
५. भारतातील अविकसित प्रदेशां कडे दुर्लक्ष केले जाते आणि त्यांना निर्वासित प्रदेश असे मानले जाते
६. धर्मनिरपेक्षते मूळे उच्च जाती आणि खालच्या जातीं मध्ये संघर्ष असतो.
७. घटनेचे १२ वे परिशिष्ट हे नगरपालिकांशी संबंधित आहे
८. राष्ट्रपती हे राज्याचे नाममात्र प्रमुख आहे.
९. नगरपालिका आयुक्त हे शहरातील मुख्य कार्यकारी अधिकारी असतात.
१०. जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्षांची मुदत अडीच वर्षे असते.

- प्र.२ अ.) खेडे म्हणजे काय ? भारतातील ग्रामीण भागातील वैशिष्ट्यांनुसार प्रादेशिक फरक स्पष्ट करा. १५
- किंवा
- ब. स्त्री भ्रूण हत्येची वेगवेगळी कारणे आणि परिणाम काय आहेत ते सांगून त्यावर उपाय सुचवा
- प्र.३ अ.जातीयवाद म्हणजे काय? आंतर गटातील संघर्षांना जातियवाद कसा कारणीभूत आहे? १५
- किंवा
- ब. आंतरसमूह संघर्षाचे कारण म्हणून प्रदेश- वांदावर चर्चा करा आणि भारतातील प्रदेश वादामुळे उद्भवलेल्या संघर्षाचे निराकरण करण्यासाठी उपाय सुचवा.
- प्र.४ अ. भारतीय राज्यघटनेच्या विविध वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १५
- किंवा
- ब. शहरी स्थानिक स्वराज्याची संकल्पना स्पष्ट करून राज्यघटनेतील ७४ वा घटना दुरुस्ती कायदा, १९९२ वर चर्चा करा.
- प्र.५ अ. भारतीय स्त्रीची राजकारणातील भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. १५
- किंवा
- ब. टिपा लिहा (३-कोणत्याही)
१. भारतातील भाषिक विविधता
 २. विकलांगतेची समस्या
 ३. जातीय सलोखा साधण्याचे मार्ग(उपाय)
 ४. प्रस्तावनेचे महत्त्व
 ५. प्रादेशिक राजकीय पक्ष

